

INFORME D'AVALUACIÓ EXTERNA FINAL

JOVES MOBILITZATS PER UNA VIDA
LLIURE DE VIOLÈNCIES MASCLISTES

Informe d'avaluació externa del programa "Joves mobilitzats per una vida lliure de violències masclistes", executat per la PUCVG i InterRed, amb el suport de la Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (núm. d'expedient ACC029/19/00012), encarregat a Europa Sense Murs, en conveni amb el Grup EMIGRA, UAB.

Autora: Laia Narciso

Programa de:

Finançat per:

InterRed

**Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament**

**Generalitat
de Catalunya**

Índex general

Resum executiu	2
Introducció	4
I. Disseny de l'avaluació	5
L'avaluació externa.....	5
Objectius de l'avaluació	5
Metodologia i tècniques.....	8
Perspectiva d'anàlisi.....	10
Enfocament de gènere i basat en drets humans (EGiBDH).....	12
Resum de les claus per implementar l'EGiBDH:.....	13
Educació per al desenvolupament i la ciutadania global (EPDCG).....	14
Eixos temàtics:.....	15
Resum de 10 claus per a implementar EpDCG:.....	15
Limitacions i incidències.....	15
Qüestions ètiques.....	16
II. Context d'implementació de l'avaluació.....	17
Què avaluem? Descripció del programa	17
Context institucional del programa.....	19
Població diana: grups objectius.....	20
III. Anàlisi i valoració del disseny i la implementació	22
Pertinença i rellevància	22
Cobertura	26
Participació.....	28
Transformació i eficàcia	30
Rendició de comptes i eficiència	34
Impacte.....	36
Sostenibilitat	40
Conclusions transversals	41
Principals recomanacions.....	42
Referències.....	44

Resum executiu

Aquest document relata el procés d'**avaluació externa del Programa "Joves mobilitzats per una vida lliure de violències masclistes"**, cofinançat per l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (convocatòria 2019, línia 2: programes d'Educació per al Desenvolupament des de l'enfocament de gènere i basat en drets humans) i executat conjuntament per **La Plataforma Unitària Contra les Violències de Gènere (PUCVG) i la Fundació InterRed**, entre desembre de 2019 i desembre de 2022, (estès fins a juny de 2022) a Catalunya.

L'objectiu general del programa era contribuir a la construcció d'una ciutadania global compromesa amb la justícia social i igualitària que garanteixi entorns educatius lliures de violències masclistes, en concordança amb els marcs internacionals de Drets humans i els Objectius de Desenvolupament Sostenible: ODS 4 (fites 4.7 i 4.a), ODS 5 (fites 5.1, 5.2, 5.5, 5.6, 5b i 5c), ODS 10 (fites 10.2 i 10.3).

De forma específica es plantejava que siguin millorades les competències, el compromís i la participació de les comunitats educatives en la construcció d'entorns educatius lliures de violència masclista treballant de manera participativa per millorar l'abordatge i l'educació per a la igualtat de gènere a Catalunya.

Es pretenia arribar a assolir quatre resultats, a través de 13 accions. Estava previst el seu desenvolupament a través de tres línies d'acció (a més de la gestió i coordinació del programa). D'una banda es plantejava realitzar un acompanyament a 12 centres educatius de la província de Barcelona per incorporar i desplegar mesures de coeducació a les aules i a les polítiques de centre, a través d'elements de diagnòstic i formació. D'altra banda, es pretenia millorar i sistematitzar l'estratègia de grups de joves mobilitzats per generar entorns lliures de violència masclista, amb un grup de treball d'experts i la implementació de sessions de grups de joves voluntaris als centres educatius. Finalment, es pretenia facilitar sinèrgies entre entitats i agents locals i globals vinculats a la lluita contra la violència de gènere i l'Agenda 2030, a través de Jornades d'intercanvi de joves (Catalunya- LLA) i d'entitats.

L'avaluació desenvolupada ha seguit una metodologia qualitativa implementada en tres fases, amb un enfocament participatiu i amb un anàlisi que pren com a referència els principis de l'enfocament de gènere basat en els de drets humans (EDGBDH) i de l'Educació per al Desenvolupament i la Ciutadania Global (EPDCG).

L'anàlisi s'ha realitzat a partir dels indicadors suggerits als TDR de (1) pertinència i rellevància, (2) cobertura, (3) participació, (4) eficàcia i eficiència, (5) transformació i eficàcia, (6) rendició de comptes i eficiència, (7) Impacte i (8) sostenibilitat.

Com a conclusions cal afirmar que el disseny del programa és molt pertinent i rellevant, alineat amb la perspectiva de l'EGiBDH, preveia una cobertura mitjana-alta, que pot ser ampliada, i un nivell de participació real adequat. La seva implementació s'ha desenvolupat de forma completa, adaptant i superant els reptes que va presentar el context (especialment la Covid-19). Això ha permès assolir un nivell alt de transformació i eficàcia i impactes positius. Els mecanismes de rendició de comptes i seguiment del programa han estat adients i existeixen mecanismes per assegurar la seva sostenibilitat, que poden ser enfortits.

Nota: L'opinió expressada per part de l'equip d'avaluació no correspon necessàriament a la de l'ACCD ni a la de les entitats executores: PUCVG i Fundació InterRed.

Introducció

El present informe exposa el procés **d'avaluació externa (de la implementació i final)** del programa “**Joves mobilitzats per una vida lliure de violències masclistes**” que ha estat executat conjuntament per **La Plataforma Unitària Contra les Violències de Gènere (PUCVG)** i la **Fundació InterRed**.

El programa avaluat ha estat cofinançat per l'**Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD)** (convocatòria 2019, línia 2: programes d'Educació per al Desenvolupament des de l'enfocament de gènere i basat en drets humans), i s'ha formulat seguint els objectius i lineaments del pla Director de Cooperació al Desenvolupament de la Generalitat de Catalunya. El període d'execució ha estat de dos anys, des de 2020-2022, amb una extensió fins al juny de 2020.

Aquest informe és un instrument de **valoració** del programa en relació a la problemàtica social que pretén afrontar i en relació a la perspectiva plantejada. Alhora es pretén que esdevingui un document on s'identifiquin els principals punts forts i febles en la seva implementació i orienti processos.

Aquesta avaluació pretén doncs, contribuir a la millora de l'eficàcia del programa amb l'objectiu de continuar amb aquestes reivindicacions i accions de forma sostinguda.

Aquest informe d'avaluació es divideix en tres grans parts:

Una primera part on s'explica l'objecte i la metodologia de l'avaluació: objectius, disseny i enfocament metodològic, seguint les directrius sobre EGIBDH (Enfocament de Gènere Basat en els Drets Humans) de l'àrea de Cooperació al Desenvolupament de Catalunya, i en concret, l'EPD (Educació per al Desenvolupament) seguint la convocatòria en la que s'emmarca el programa.

En una segona part es realitza una descripció i anàlisi del programa a mode de context d'avaluació.

A la tercera part de l'informe es desenvolupa i aprofundeix l'anàlisi i valoració dels criteris específics, amb les conclusions respectives i les principals recomanacions per a millorar el disseny i la implementació del programa en futures possibles convocatòries.

I. Disseny de l'avaluació

L'avaluació externa

L'avaluació de programes és un procés que s'utilitza para mesurar, analitzar i valorar la implementació, efectivitat i conseqüències d'una intervenció que promou un canvi social. Avaluar un programa significa en essència anar més enllà i aprofundir sobre el que sabem dels resultats d'un programa, i conèixer en quina mesura aquest programa ha ajudat a transformar la vida de les persones implicades. Només avaluant un programa de forma sistemàtica i amb una metodologia adequada, es pot generar coneixement sobre la intervenció, els efectes, la rellevància, la coherència, la sostenibilitat i el seu funcionament (Marc de la guies IVALUA de la Generalitat de Catalunya.)

Objectius de l'avaluació

L'objectiu general del procés d'avaluació externa del programa "Joves mobilitzats per una vida lliure de violències masclistes" és desenvolupar una avaluació del **disseny, la implementació i els resultats** del programa, que permetin elaborar recomanacions per a la seva millora i optimització, des d'un enfocament d'Educació Transformadora per a la Ciutadania Global i la seva vinculació amb el compliment dels ODS i l'Agenda 2030.

En primer lloc, realitzar una avaluació de la implementació suposa analitzar si el programa s'ha executat de la manera adequada per a poder assolir els resultats que plantejava el disseny del mateix. Implica respondre dues qüestions claus: la població diana (titular de drets) està rebent els serveis previstos? L'organització interna i el funcionament del programa són adequats?

Així doncs, l'objectiu principal que es planteja és valorar la consistència i coherència del programa a nivell pràctic, en relació al seu disseny inicial a nivell teòric.

Els **objectius específics** acordats per estructurar l'avaluació de la implementació, són els següents:

- Revisar el **disseny del programa** i valorar el grau d'**alineament amb l'enfocament EGiBDH**.
- Aplicar una **anàlisi del context d'implementació, valorar la coherència del seu disseny i el grau d'execució assolit, així com les desviacions produïdes**, centrada en:

(1) la provisió dels serveis previstos a la població diana (outputs o resultats).

(2) l'adequació en el funcionament i l'organització interna, realitzat des d'una perspectiva participativa que afavoreixi espais d'interrelació i construcció col·lectiva.

- Formular **recomanacions** sobre elements a corregir i a incorporar al programa en el temps restant per a la seva execució, que permeti retroalimentar el procés de presa de decisions en el futur immediat, tant davant de l'ACCD com de les principals entitats amb els que s'ha treballat, que permeti enfortir els elements centrals de la teoria del canvi que plantejava el programa:

(1) el grau d'alienament amb l'enfocament EGIBDH: promoció de la igualtat com a factor estructural de vulneració dels DH.

(2) el grau d'incorporació de l'enfocament EDiCG: l'arrelament local i global de la intervenció i la seva vinculació amb el compliment dels ODS i l'Agenda 2030.

(3) els processos que puguin ser d'utilitat per a la millora de la implementació del programa i als seus titulars, tant de drets com d'obligacions, en clau d'incidència i d'avançar en la implantació de polítiques públiques i polítiques a mig i llarg termini.

Resum dels objectius de l'avaluació de la implementació (procés)

Objectiu general	Desenvolupar una avaluació del disseny i la implementació del programa, que permetin elaborar recomanacions per a la seva millora i optimització.
Objectius específics	Revisar el disseny del programa i valorar el grau d'alienament amb l'enfocament EGIBDH
	Aplicar una anàlisi del context d'implementació i d'execució assolit i les desviacions produïdes.
	Formular recomanacions sobre elements a corregir i a incorporar al programa.

En segon lloc, realitzar una **avaluació de resultats** implica valorar si el programa ha assolit allò que es plantejava en el disseny del mateix. Implica respondre dues qüestions claus: la població diana (titular de drets) ha rebut els serveis previstos? L'organització interna i el funcionament del programa han estat adequats? Quines transformacions ha produït?

Així doncs, l'objectiu principal que es planteja és valorar la consistència i coherència del programa a nivell pràctic, en relació al seu disseny inicial a nivell teòric.

Els objectius específics d'aquesta avaluació de resultats son:

- Analitzar **els resultats**, en relació amb el plantejament inicial aprovat per l'entitat finançadora que requereix l'avaluació (ACCD), així com de les correccions incorporades en base a l'avaluació de mig termini, centrada en:
 - (1) el grau **d'assoliment d'objectius i resultats** plantejats, i el seu alineament amb la perspectiva dels EGiBDH.
 - (2) l'ús dels **recursos i l'eficàcia** del projecte, que faciliti la rendició de comptes davant l'entitat finançadora i dels col·lectius protagonistes implicats.
- Formular conclusions i recomanacions que permetin retro-alimentar el procés de presa de decisions per a futures intervencions, tant davant l'entitat finançadora com les entitats participants. Concretament:
 - (1) facilitar informació, eines i mecanismes que permetin enquadrar l'acció en el Pla Director de l'ACCD i generar sinèrgies amb diferents agents en l'assoliment de les polítiques públiques i en la seva implantació i millora a favor d'entorns educatius lliures de violències masclistes i de gènere, problemàtica global que cal encarar des d'un nivell local.

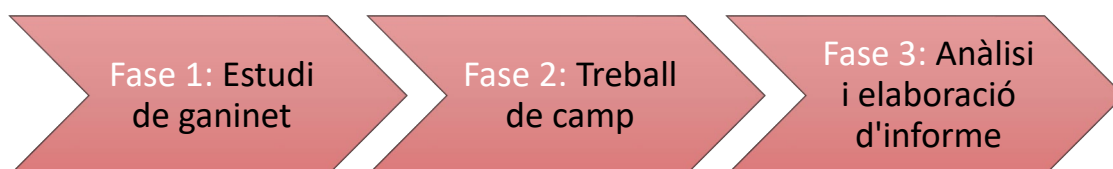
Resum dels objectius de l'avaluació final (resultats)

Objectiu general	Desenvolupar una avaluació final (de resultats) del programa, que permetin elaborar recomanacions per a la seva millora i optimització.
Objectius específics	Valorar l'execució del programa en relació grau d'alienament amb l'enfocament EGiBDH.
	Aplicar una anàlisi del grau d'execució assolit dels objectius i resultats plantejats i les desviacions produïdes.
	Valorar l'ús dels recursos i l'eficàcia del programa, que faciliti la rendició de comptes davant l'entitat finançadora i dels col·lectius protagonistes implicats.
	Formular conclusions i recomanacions que permetin retro-alimentar el procés de presa de decisions per a futures intervencions, tant davant l'entitat finançadora com les entitats participants.

Metodologia i tècniques

La metodologia per desenvolupar aquest procés d'avaluació ha consistit en una combinació de tècniques qualitatives seguint els criteris principals d'avaluacions de polítiques públiques i de programes del Tercer Sector que indiquen les guies IVALUA (Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques), les recomanacions de l'ACCD i d'entitats del tercer sector sobre la implementació de l'EpDCG i l'EGiBDH, així com bibliografia pertinent de recerca qualitativa, avaluació de programes i el que s'ha anomena *Rapid ethnographies*, que inclouen tècniques per a avaluacions.

L'estratègia d'avaluació implementada es va acordar amb les entitats coordinadores, assegurant la obtenció d'informació suficient i elements d'anàlisi per a garantir la qualitat de l'avaluació tal com es va plantejar en els TdR, desenvolupada en tres fases:

Fase 1: Estudi de gabinet

Anàlisi de documentació:

Degut a l'escassa disponibilitat de temps per desenvolupar un treball de camp qualitatiu més ampli, l'anàlisi de documentació ha estat la principal tècnica implementada, i ha inclòs:

- Document marc de formulació, matriu de planificació, cronograma d'execució i pressupost.
- Informes de seguiment narratius.
- Productes elaborats (fonts de verificació de les accions i activitats) vinculats a l'execució del programa.
- Anàlisi de les eines de comunicació generades específicament per a la difusió de les activitats (xarxes socials, vídeos, etc.).
- Anàlisi d'hemeroteca i altres fonts alienes a l'entitat.

Durant la fase de gabinet es va realitzar el disseny de les eines metodològiques qualitatives per a la recollida, processament i anàlisi de la informació, així com es va realitzar i pactar la identificació dels informants claus i disseny del pla de treball de camp (recollit a l'informe metodològic).

Fase 2: Treball de camp

El treball de camp ha estat condicionat a les possibilitats d'accedir i intervenir amb els agents implicats. Tenint en compte la complexitat de l'experiència viscuda al context educatiu associada a restriccions i canvis en relació a la Pandèmia Covid-19, en acord amb les entitats coordinadores, es va optar organitzar els tallers amb professorat i joves en el context d'una acció ja planificada en el marc del programa.

Concretament les tècniques implementades han estat:

Entrevistes grupals semi-estructurades

- S'han realitzat dues entrevistes semi-estructurades realitzada al personal coordinador implicat en el programa (PUCVG i IR) en el marc de reunions d'equip, de traspàs d'informació sobre la implementació del programa i les desviacions produïdes (2 participants).
- Una entrevista semi-estructurada realitzada als equips tècnics implicat en la coordinació del programa (PUCVG i IR) i al personal tècnic de les entitats agrupades subcontractades (Cúrcuma, Gogara i Luciferasas) (un total de 9 participants). Dues d'aquestes entitats van excusar la seva presència el dia convocat, de manera que es va poder realitzar una entrevista online amb una d'elles, podent incorporar així les seves percepcions (10 participants).
- Una entrevista en profunditat amb l'agent responsable de la coordinació del programa de de la Agència catalana de Cooperació al Desenvolupament.

Grup focal amb professionals

- Una sessió en format **taller amb professionals** implicats dels centres educatius (professorat responsable del programa) en el context de la Jornada d'intercanvi i cloenda de la XAJI.

Taller amb joves participants.

- Una sessió en format **taller amb** agents clau titulars de Drets (grups de joves mobilitzats de 4rt ESO, últim curs del procés) per a valorar la implementació del programa, des de el seu punt de vista, en el context de la Jornada d'intercanvi i cloenda de la XAJI.

Fase 3 : Anàlisi i redacció de l'informe

Es va procedir a realitzar l'anàlisi a través de la triangulació de les dades obtingudes, en les dues primeres fases de l'avaluació, i finalment es va sistematitzar en la redacció de l'informe.

Perspectiva d'anàlisi

El procés d'avaluació descriu i analitza el disseny del mateix i tracta d'entendre els processos aconseguits, tant positius com a negatius o no desitjats, tenint el compte el context de les accions i altres factors que es van produir durant el seu desenvolupament. Es tracta d'un procés –i per tant d'un informe– més analític que descriptiu, que pretén aportar una mirada més enllà dels resultats plasmats a les memòries del programa. Pretén proporcionar informació creïble i útil que permeti incorporar anàlisis i reflexions per a la presa de decisions per al futur del propi programa o programes similars.

L'estratègia d'aquesta avaluació està basada en les indicacions dels TDR que pretenen incorporar l'Enfocament de Gènere i Basat en Drets Humans (EGiBDH) dins les línies d'acció en Educació per al Desenvolupament i la Ciutadania Global (EPDCG).

S'ha desenvolupat una triangulació analítica de la documentació disponible, de les fonts de verificació de les accions desenvolupades en el programa i aportades per la PUCVG i InteRed, i de les percepcions dels agents participants, considerant els indicadors d'assoliment de pertinença i rellevància, cobertura i participació (com requerien els TDR).

Avaluació de la implementació (procés) i final (resultats)	
PERTINENÇA/RELLEVÀNCIA	Analitzen el grau en el que els objectius plantejats i resultats esperats són encertats amb les necessitats locals - globals en relació amb les polítiques i estratègies internacionals, nacionals, regionals i locals de desenvolupament i el context sociocultural i econòmic. - Idoneïtat del disseny i si respon a les prioritats de la població destinatària (comunitats educatives), si aquestes han canviat o si cal incorporar altres prioritats inicialment no previstes que contribueixin a assolir els resultats i objectius identificats a la formulació. - Valoració de l'impacte de les condicions, en la pertinença i la rellevància i les recomanacions per poder adaptar i/o corregir els elements precisos abans de finalitzar el programa.
COBERTURA	Analitza l'abast local-global de l'actuació en termes de la quantitat i tipologia de destinataris directes i/o indirectes. L'avaluació de la cobertura implica valorar en quina mesura els destinataris reals de l'actuació corresponen als destinataris identificats en la fase de planificació de l'actuació.

PARTICIPACIÓ	Analitza quina ha estat la participació dels col·lectius protagonistes del projecte/programa, especialment les dones, al llarg de les diferents fases de la intervenció i en els espais de presa de decisions i si aquesta participació ha estat significativa, activa, protagonista i responsable. - Impacte condicionants del context d'implementació. - Estratègies metodològiques.
TRANSFORMACIÓ I EFICÀCIA	Analitza de manera sistemàtica els principals assoliments del projecte en relació amb els objectius plantejats i els resultats esperats. - Es consideren els plantejats al disseny inicial, i els incorporats durant el procés.
RENDICIÓ DE COMPTES I EFICIÈNCIA	Analitza la relació existent entre els resultats obtinguts i els recursos destinats, en termes monetaris, humans i temporals. - Es fixa en deficiències operatives, relacions interpersonals, comunicació interna i externa, entre altres.
IMPACTE	Analitza el conjunt d'efectes (positius i negatius) a diferents nivells i escales que el projecte ha provocat en l'àmbit en que s'ha desenvolupat l'acció. - Aquests són el resultat de l'assoliment dels objectius plantejats.
SOSTENIBILITAT	Analitza la capacitat per contemplar i reaccionar davant factors socioculturals, institucionals, econòmics, polítics i ecològics que condicionen la seva viabilitat i asseguruen la seva continuació un cop finalitzada la intervenció de les entitats executores.

Font: Elaboració pròpia basat en els TDR

A continuació es detallen els elements principals de la perspectiva estratègica en la que s'emmarca el programa, que servirà posteriorment per valorar el seu grau d'alineació.

Enfocament de gènere i basat en drets humans (EGiBDH)

Segons les Nacions Unides, l'enfocament basat en els drets humans (EBDH) és un marc conceptual orientat a la promoció i la protecció dels DH en la programació i cooperació per al desenvolupament, promoció a partir de 2003 des del Grup de Desenvolupament de Nacions Unides (UNDG).

Com a element clau, pretén analitzar les desigualtats que es troben al centre dels problemes de desenvolupament i corregir les pràctiques discriminatòries i l'injust repartiment del poder, recursos i oportunitats.

Aquesta anàlisi es realitza en clau de DH, i identifica quines persones són les titulars d'aquests drets i quines persones i institucions són titulars d'obligacions i de responsabilitats, orientant tota acció a la promoció i protecció dels DH, contribuint a l'enfortiment i desenvolupament de capacitats dels titulars de drets.

A aquest enfocament s'hi integra la perspectiva de gènere, que posa el focus en l'anàlisi de la inequitat, la discriminació i els desequilibris de poder específics que pateixen les dones en tots els àmbits de la vida (social, laboral, familiar, econòmic, personal, cultural, etc.).

Les crítiques feministes als DH van propiciar una re-conceptualització del contingut dels drets, posant de manifest el seu biaix androcèntric, la necessitat d'incorporar la connexió de diferents esferes de la vida de les persones (pública i privada), ja que la major part de les vulneracions es produeixen a l'àmbit privat, la rellevància de l'eliminació de les violències de gènere, com a prèvia a l'exercici dels DH, i la incorporació de la sexualitat i la reproducció com a àmbits de dret (Unitat de Desenvolupament i Cooperació, 2021).

L'Enfocament de Gènere i Basat en els Drets Humans (EGiBDH) és l'eix vertebrador estratègic, operatiu i organitzatiu de la política de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya, que aglutina els dos enfocaments anteriors. Segons el Pla Director 2015-2018 de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD) (en el que s'emmarcava la convocatòria de subvenció del programa que s'avalua en aquest informe) que s'ha mantingut en l'estratègia del Pla Director 2019-2023.

Aquest enfocament implica analitzar si el programa incorpora, promou i protegeix els drets humans i la igualtat de gènere: "un enfocament que posa al centre de la cooperació al desenvolupament les persones, les relacions de gènere i els Drets Humans amb la finalitat de **transformar les desigualtats** existents per així assolir la **justícia social** i la **igualtat efectiva** de les dones i els homes, col·lectius i pobles, prioritzant els tradicionalment exclosos on la vulneració dels seus drets és major, fent especial èmfasi en les dones i les nenes per la desigualtat estructural i discriminació que viuen".

L'EGiBDH és també un marc conceptual i d'anàlisi, una estratègia i alhora una praxis que pretén **analitzar i erradicar les causes estructurals** que provoquen la vulneració dels Drets Humans, les desigualtats i la discriminació cap a les dones, en tots els àmbits (econòmic, laboral, polític, social, cultural) (ACCD, 2016).

Resum de les claus per implementar l'EGiBDH¹:

1. La vinculació amb els DH en la interpretació dels problemes socials. No són necessitats, sinó drets vulnerats a partir del que estableixen els instruments internacionals dels DH i la legislació nacional de referència.
2. Adopció d'una visió holística: causes estructurals dels problemes socials, impacte de diversos agents i vincle entre tots els DH.
3. Considerar els actors com a titulars de drets (subjectes actius dels seus processos), d'obligacions (poders públics) i de responsabilitats (actors privats o agents socials vinculats al problema social).
4. Abordar i transformar les relacions de poder (identificar les bretxes).
5. Generar processos transformadors, des d'una perspectiva integral i col·laborativa amb altres TR i recerca d'aliances estratègiques.
6. Enfortir capacitats i apoderar als titulars de drets (especialment als grups amb major situació de vulnerabilitat), obligacions i responsabilitats, per tal de superar les bretxes de capacitat (i no tant en una identificació de necessitats).
7. Fer avançar l'equitat de gènere i els drets de les dones.
8. Equitat i no-discriminació: identificació grups en major vulnerabilitat i èmfasi en les interseccionalitats.
9. Garantir una participació efectiva, entesa com a mecanisme i finalitat.
10. Rendició de comptes, poder avaluar en el marc dels DH i la igualtat de gènere.
11. Posar l'atenció en els processos. Coherència amb els resultats que pretén, materialitzant en sí mateixos els principis dels DH, inclòs el principi d'igualtat i no discriminació.

Incorporar aquesta perspectiva durant tot el **cicle d'un projecte** implica iniciar el procés amb una **fase d'identificació** que inclou la recopilació d'informació del context, i el diagnòstic i l'anàlisi participativa (identificació de bretxes i grups més vulnerables).

Posteriorment, es desenvolupa **el disseny**, que ha d'incorporar estratègies i accions (objectius, resultats i activitat) vinculats a promoure un canvi transformador que confrontin les causes estructurals de les vulneracions dels drets, en els grups identificats en situació de major vulnerabilitat, i en especial, preveure la planificació dels processos participatius i de la rendició de comptes, per assolir la conscienciació dels TD en relació als seus drets i l'enfortiment de les seves capacitats per reclamar-los.

L'**execució del projecte** ha de desplegar les accions previstes sense perdre de vista que l'element central és el propi procés d'empoderament dels TD i d'enfortiment de les capacitats dels TO i els TR. De la mateixa manera s'ha de preveure el seguiment integrat en l'execució, com a eina de rendiment de comptes.

La fase **d'avaluació final**, haurà de seguir els indicadors proposats per la perspectiva EGiBDH.

¹ Segons Masferrer, Ortega i Palacis (2018), complementat amb les propostes de la UDC (2021) i les pròpies indicacions de ACCD.

Educació per al desenvolupament i la ciutadania global (EPDCG)

L'Educació per a la justícia global (EpJG) o l'Educació per al Desenvolupament i la Ciutadania Global (EpDCG) és un enfocament educatiu centrat en oferir **eines per qüestionar i transformar de manera crítica** el sistema social, polític i econòmic vigent, associat a la producció d'injustícia social i violències, que compta amb una llarga trajectòria, de més de cinc dècades en les que el seu focus principal s'ha anat transformant.

La UNESCO la defineix com la perspectiva que desplega activitats que "tenen com a objectiu capacitar a persones de totes les edats a assumir rols actius, tant a nivell local com global, en la construcció de societats més pacífiques, tolerants, inclusives, segures i sostenibles".

Pretén conscienciar les persones dels rols que desenvolupen, però també de les seves responsabilitats, en una societat globalitzada. I promociona la participació en iniciatives locals i globals que donin suport al desenvolupament sostenible. Per tant, actualment s'entén l'EpCG és una disciplina essencial per assolir els ODS, vinculats als reptes al món contemporani (Frame Voice Report!, 2020).

Segons la Generalitat de Catalunya (2019) en el document que recull el procés participatiu 2030 en matèria de la contribució catalana al desenvolupament global, s'assenyala que l'EpD no té una definició unívoca ja que ens trobem en un procés en construcció sobre la seva naturalesa, objectius, abast o metodologies, després d'un procés d'evolució de la perspectiva en el que ens trobem actualment a la seva cinquena generació. En aquest moment els reptes que es plantegen són:

- I. La promoció d'una comprensió crítica de la realitat i del fenomen de la globalització.
- II. Reafirmar el vincle entre el desenvolupament, la justícia i l'equitat.
- III. Estendre la generació de xarxes de coneixement i d'acció política també a nivell internacional, amb la recerca de nous marcs de governança global.
- IV. La promoció d'una consciència de "ciutadania global" i la definició de pautes de participació i acció.

En aquest procés es poden identificar propostes recents que tracten de transcendir aquest enfocament Nord-Sud i d'emfatitzar el caràcter transformador de l'educació i la seva importància en l'exercici d'una ciutadania responsable i activa.

Els objectius d'aquesta perspectiva poden ser múltiples dins del ventall de les injustícies globals, i sovint vinculats a les lluites de base dels diferents moviments socials, com són el pacifisme, feminismes, antiracisme, ecologisme, altermundisme o el moviments per els drets humans.

La proposta de la Fede.cat² identifica 6 eixos temàtics i 10 claus per a la seva implementació:

Eixos temàtics:

Relacions de poder, drets humans i governança; justícia econòmica i social; perspectiva feminista; pau i no-violència; interculturalitat crítica, i justícia ambiental.

Resum de 10 claus per a implementar EpDCG:

1. Educar per qüestionar: dimensió política del fet educatiu. L'educació com a eina d'emancipació crítica.
2. Educar en la consciència de la interdependència i l'eco-dependència. Interrelació de les problemàtiques globals i locals amb causes comunes. Desdibuixar la idea de nord i sud, i prendre consciència de les vulnerabilitats pròpies. Treballar de manera experiencial al context local per comprendre la dimensió global.
3. Des-aprenentatge de la manera de mirar el món. Consciència del pensament hegemònic i deconstrucció del mateix.
4. Aprenentatge col·lectiu: diàleg, escolta activa, metodologies participatives i cooperatives i enfocament sociocrític.
5. Teixint comunitats educadores. Processos educatius més enllà de l'escola, amb l'entorn i agents socials que l'habiten. Lògica comunitària en clau territorial.
6. Actuem com a forma d'educar. Agents de canvi, anàlisi crític i sistèmic constant, posar en valor a les petites accions cap a transformacions estructurals, individuals i col·lectives.
7. Transformar la realitat més propera. Pensament global actuació local. Contextualització històrica.
8. Treballar per processos i no tant per resultats. Experiència real i aprenentatge significatiu, foment de la participació.
9. Abraçar la complexitat. Perspectiva integrada d'aprenentatge complex. Les diverses temàtiques connecten amb el corpus de la Justícia global.
10. Posem emoció, ment i cos. Espais de cures, metodologies socioafectives, relacionals i sensorials.

Limitacions i incidències

Durant el desenvolupament de l'avaluació del programa, la predisposició del personal de les entitats executores per portar a terme l'avaluació ha sigut d'una total col·laboració.

Una limitació remarcable ha estat el moment d'inici de l'avaluació de la implementació, un cop el programa estava avançat. Tenint en compte la complexitat de la proposta, el volum de documentació vinculada al programa, les múltiples fonts

² En la seva pàgina web: <https://www.lafede.cat/ca/educacio-per-a-la-justicia-global/>

de verificació vinculades a cada acció (enviades a mida que anaven finalitzant), i els diversos agents que hi intervenen, ha fet necessari que la fase de gabinet s'estengués més enllà del període previst, impactant la resta de fases.

En segon lloc, el treball de camp es va implementar en el context d'accions ja previstes i calendaritzades amb els TD i TO, fora del període previst del treball de camp, per tal de produir el mínim impacte sobre el desenvolupament del curs escolar (encara molt afectat pel context de pandèmia Covid-19). Aquest fet va produir un retard en la implementació de la fase 2 de l'avaluació i per tant tota la fase final del procés.

Finalment, altres incidències vinculades a situacions sobrevingudes per part del personal responsable de l'avaluació han perllongat la finalització de l'avaluació.

Tot i això, s'ha pogut assolir la revisió prevista i el treball de camp de manera pràcticament completa, obtenint una visió clara del disseny del programa i la teoria del canvi que proposa, així com les dinàmiques de funcionament del mateix.

Qüestions ètiques

Per la professió i enfocament de les persones avaluadores d'aquesta proposta, aquest estudi d'avaluació s'adhereix a les especificacions ètiques professionals de la Comissió Europea sobre la investigació etnogràfica i qualitativa en Antropologia ³ i la corresponent a la gestió de dades de ***l'European Association of Social Anthropologists⁴***.

Totes les persones entrevistades han sigut informades dels seus drets a la protecció de dades i se'ls va demanar autorització per obtenir el seu consentiment informat i l'enregistrament de la entrevista. Es va garantir l'anonimat i confidencialitat de les dades i la informació obtingudes a partir de les seves respostes, sent aquestes només objecte d'anàlisi específic d'aquesta avaluació.

³http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/other/hi/ethics-guide-ethnog-anthrop_en.pdf

⁴

<https://www.easaonline.org/downloads/support/EASA%20statement%20on%20data%20governance.pdf>

II. Context d'implementació de l'avaluació

Què avaluem? Descripció del programa

Programa cofinançat per l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (convocatòria 2019, línia 2: programes d'Educació per al Desenvolupament des de l'enfocament de gènere i basat en drets humans) i executat conjuntament per **La Plataforma Unitària Contra les Violències de Gènere (PUCVG) i la Fundació InterRed**, durant 24 mesos, entre desembre de 2019 i desembre de 2022, (estès fins a juny de 2022) a Catalunya.

Aquest programa té l'objectiu de contribuir a generar un entorn educatiu lliure de violències masclistes, seguint un enfocament de gènere des de la perspectiva de la justícia global.

Els documents de base defineixen l'objectiu general següent:

“Contribuir a la construcció d’una ciutadania global compromesa amb la justícia social i igualitària que garanteixi entorns educatius lliures de violències masclistes, en concordança amb els marcs internacionals de Drets humans i els Objectius de Desenvolupament Sostenible: ODS 4, per una educació de qualitat (fites 4.7 i 4.a), ODS 5 per a la igualtat de gènere (fites 5.1, 5.2, 5.5, 5.6, 5b i 5c), ODS 10 reducció de les desigualtats socials (fites 10.2 i 10.3)”.

De forma específica es plantejava que siguin “millorades les competències, el compromís i la participació de les comunitats educatives en la construcció d’entorns educatius lliures de violència masclista treballant de manera participativa per millorar l’abordatge i l’educació per a la igualtat de gènere a Catalunya”.

La proposta de programa va definir quatre resultats esperats, que a través de 13 accions pretenia contribuir a “la construcció d’una ciutadania més compromesa, lliure i apoderada, que vetllarà per a reivindicar el compliment dels seus drets fonamentals, de moment vulnerats.”

El plantejament de les accions respon a les quatre àrees complementàries que formen part de l’estratègia i l’enfocament de l’Educació pel Desenvolupament: formació, recerca, incidència i sensibilització (línia establerta en la convocatòria de subvenció en la que va ser presentat el programa).

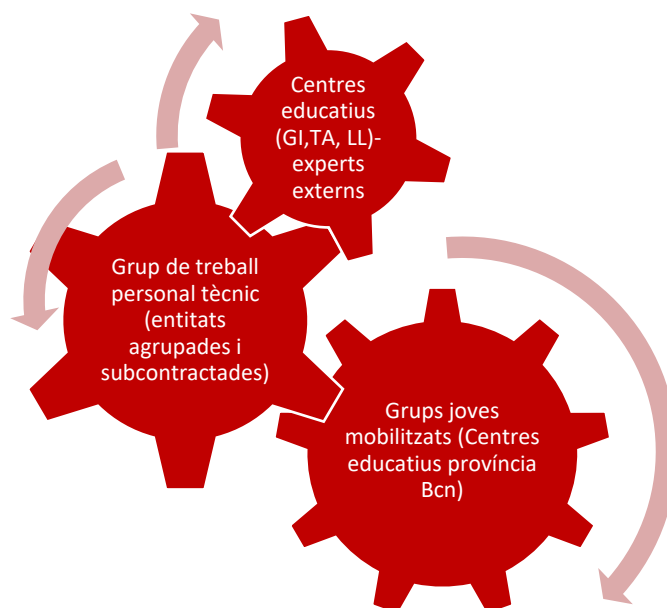

Taula 1: Resultats, dimensions d'Educació per al Desenvolupament i accions previstes en la proposta de programa

Resultats	Dimensions EpD i Accions
R.1. Els centres educatius incrementen les seves capacitats d'incidència i acció per prevenir i actuar a favor d'entorns educatius lliures de violències masclistes i incorporen pràctiques coeducatives en les aules i/o les polítiques del centre.	Recerca i formació - Diagnosi de centre, establiment de línia de base i implantació de mesures (A1.1) - Elaboració del pla formatiu i formació del professorat (A1.2) - Estat de la qüestió a nivell català, incloent marc teòric, normatiu i recull d'experiències (A1.3)
R.2. En finalitzar la intervenció, els i les joves dels centres educatius que acompanyem, identifiquen diferents tipus de violències masclistes i les seves causes (en el personal, llurs entorns i el global) i dissenyen les seves pròpies eines, estratègies i accions de participació i mobilització social per contribuir a generar entorns lliures de violències masclistes.	Sensibilització i formació: - Capacitació d'entitats per elaborar una estratègia d'intervenció amb joves (A2.1) - Enfortiment i acompanyament de grups de joves (A2.2) - Sistematització d'experiències (A2.3)
R3. Generades les condicions que facilitin vincles i sinèrgies entre diferents realitats – locals i globals- i agents per afavorir entorns educatius lliures de violències masclistes, en el marc de l' Agenda 2030.	Sensibilització i incidència: - Espai d'intercanvi de joves Cat.-LLA (A3.1) - Jornades d'intercanvi d'experiències coeducatives entre TR (A3.2) - Espai d'intercanvi i cloenda (A3.3). - Participació de joves al Fòrum contra les violències masclistes (A3.4).
R4. Enfortits els mecanismes per garantir l'eficiència, l'eficàcia i l'impacte dels agents implicats en la intervenció, amb especial èmfasi als col·lectius juvenils i a la mirada global (ODS 4, 5 i 10).	Rendició de comptes i transparència - Coordinació, seguiment i avaluació (interna i externa) (A4.1) - Pla de comunicació (A4.2) - Auditoria (A4.3)

Font: Elaboració pròpia

Podem concloure per tant que les accions es despleguen a través de tres grups nucli, a més de la gestió i administració del projecte, liderada per les entitats agrupades:

Context institucional del programa

D'una banda, l' **Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD)** és l'organisme de la Generalitat de Catalunya (Departament d'Acció Exterior, Relacions Institucionals i Transparència) responsable de gestionar les polítiques de cooperació al desenvolupament, d'educació per al desenvolupament i d'acció humanitària.

Els Plans Directors de Cooperació al Desenvolupament de l'ACCD són l'instrument principal de planificació estratègica en aquesta matèria. El programa que s'avalua va estar dissenyat sota el quart Pla director de cooperació al desenvolupament (2015-18)

L'ACCD pretén impulsar en treball d'ONG's amb implantació a Catalunya i acompanyar processos de transformació de desigualtats, materialització de drets humans i construcció de la pau. Un dels seus eixos principals contribueix a la defensa, garantia i exercici dels drets humans de les dones a través de la prevenció i l'abordatge integral de les violències masclistes, la promoció dels drets sexuals i reproductius així com la transformació de la cultura masclista i la defensa de la diversitat sexual i de gènere.

Una de les seves línies d'actuació es basa en donar suport a entitats i programes que implementen l'Educació per al Desenvolupament (EpD) des de l'enfocament de gènere i basat en drets humans (EGIBDH), i concretament la promoció de la ciutadania crítica local i global. Es pretén abordar les causes estructurals de les desigualtats, especialment les de gènere, promovent aliances estratègiques entre Catalunya i els països socis. Inclou la sensibilització a Catalunya, la recerca, la mobilització social i la incidència en l'agenda global.

En aquest marc es situa la subvenció rebuda per a finançar el programa que s'avalua en aquest document.

D'altra banda, la Plataforma Unitària Contra la Violència de Gènere (PUCVG) és l'entitat sol·licitant, que amb una trajectòria de 15 anys promou accions dirigides a erradicar la vulneració del dret humà fonamental d'una vida lliure de violències de gènere. La formen uns 125 entitats amb les que es conformen i generen espais de base de participació i construcció col·lectiva. És una xarxa referent a Catalunya en relació a les accions de prevenció i sensibilització en la lluita contra les violències de gènere, amb accions especialitzades com el Fòrum anual contra les violències de gènere, o en accions d'incidència política internacional, nacional autonòmica i municipal, esdevenint un referent també per a l'administració.

La plataforma ha treballat amb la comunitat educativa des dels seus inicis a través de diferents tipologies de projectes orientats a l'apoderament de joves per esdevenir agents d'igualtat. Té una ampli trajectòria també en projectes amb focus internacionalista amb perspectiva de gènere i de defensa dels drets i lluita contra les violències específiques a nenes i dones a cada context (Palestina i Colòmbia).

Finalment, la Fundació InterRed-Catalunya treballa per l'Educació per al Desenvolupament i la Ciutadania Global (EpDCG) i la cooperació internacional, i inclou l'enfocament de Gènere basat en els DH dins les seves línies estratègiques, i de manera transversal en totes les intervencions.

És una entitat referent en les campanyes de sensibilització, formació, mobilització i incidència política amb l'objectiu de generar una ciutadania crítica i compromesa sobre educació, gènere i desenvolupament. Entre els antecedents de les seves accions destaquen com a aportacions al present programa la metodologia participativa juvenil, o l'establiment de línia de base per transformar pràctiques als centres educatius, així com l'experiència en la publicació de materials i estudis de recerca. És també una entitat experta en metodologies innovadores, creatives, vivencials i participatives. L'entitat té vincles amb plataformes i xarxes que treballen en l'àmbit de la justícia global a nivell català, espanyol i internacional.

Així doncs, les dues entitats agrupades comparteixen la seva expertesa en gènere i educació amb finalitat transformadora i la seva aposta metodològica de dinamització i mobilització juvenil, amb la participació i el treball en xarxa a la base de les seves accions.

Població diana: grups objectius

El programa narratiu de la proposta de programa identifica la joventut catalana i la ciutadania en general com a col·lectius indirectes, i com a col·lectius protagonistes específics:

Titulars de Drets:

- Joves de Catalunya (12-18 anys) de 12 centres educatius d'ESO de la província de Barcelona (Cornellà del Llobregat i Barcelona: Sant Martí i Gràcia): 240 persones.
- Joves de Llatinoamèrica (Bolivia, Guatemala i Rep. Dominicana): 40 persones.
- 15 centres educatius de les províncies de Tarragona, Lleida i Girona: 375 persones.

Titulars de Drets i responsabilitats:

- Docents i altres professionals de l'educació als centres educatius d'ESO (30 docents vinculats a la recerca, 120 vinculats a la formació, 30 a les Jornades): 180 professionals de l'educació.
- Famílies dels i les joves (50 famílies vinculades accions dels 12 centres educatius, 150 famílies vinculades a la recerca): 200 persones.
- Voluntariat de les entitats: 70 persones.

Titulars de responsabilitats:

- Equip tècnic entitats agrupades i subcontractades: PUCVG, InterRed, Cúrcuma, Gogara, Luciferasas i Nadir: 12 persones.
- Equip col·laborador d'expertes externes: 5 especialistes GT i Otra escuela, 1 grup de recerca, 3 representants LLA, 1 equip avaluador i 1 equip auditor. 11 persones.
- Entitats feministes de 3 territoris de Catalunya: 30 persones.

Titulars d'obligacions:

- Representants de l'administració pública en matèria d'igualtat, educació i joventut. 12 persones.

III. Anàlisi i valoració dels resultats

A continuació es detalla el **grau d'execució assolit del programa i les seves desviacions** avaluant la pertinència i rellevància del seu disseny i la cobertura i participació assolides, valorant l'adequació dels recursos i processos i les desviacions produïdes respecte al disseny.

Es valora també la transformació i eficàcia assolides, la seva eficiència, l'impacte i la sostenibilitat del programa.

Pertinença i rellevància

La pertinència i rellevància del programa "Joves mobilitzats per una vida lliure de violències masclistes" són uns dels aspectes més destacables del mateix, sense dubtes a l'hora d'avaluar, tant per la seva coherència amb les prioritats i requeriments del Pla Director de Cooperació al desenvolupament (2015-2018), com per l'encaix amb les necessitats dels titulars de drets, la joventut i en especial les dones com a grups vulnerable.

La temàtica principal del projecte i la seva finalitat, una vida lliure de violències masclistes, suposen un dels principals reptes a superar al món contemporani, present en els ODS, i en les demandes de múltiples agències i entitats a nivell internacional, europeu i nacional.

L'objectiu general del programa (malgrat la dificultat de mesura) ha estat formulat en concordança amb aquestes necessitats i demandes. Això vol dir que existeix una relació directa amb la identificació de problemes socials que impliquen una vulneració de drets humans i una forma de discriminació contra les dones.

A nivell local, el programa també aconsegueix i es desenvolupa en concordança amb els principis i valors de l'administració pública catalana pel que fa a la relació en drets humans i la identificació dels problemes socials a escala territorial i global, i per tant existeix una relació directa amb les prioritats de les autoritats locals a les zones d'intervenció.

Sense dubte, la PUCVG i InterRed van dissenyar una proposta que en totes les seves accions té una visió i aposta coherent amb la perspectiva de l'EGiBDH i l'EpDJG, , tant en l'anàlisi del problema social com en la planificació dels elements centrals del programa, aliniats tant a nivell conceptual, com a nivell de praxis proposada.

Aquests elements operen en total concordança amb les línies d'acció i estratègies principals que impulsen les dues entitats, coherent amb la seva trajectòria, missió, visió, recursos i treball en xarxa. La capacitat de les entitats agrupades (i també les subcontractades i expertes) per tant, ha estat un element central pel qual el programa "Joves mobilitzats per una vida ha tirat endavant i ha desenvolupat pràcticament totes les accions previstes, malgrat les enormes dificultats que es van presentar a causa dels

canvis que va suposar la crisi sociosanitària associada a la pandèmia Covid-19, al 2020 i encara vigent.

Tenint en compte la forta pertinença i rellevància que té aquest programa, trobem que a l'argumentació sobre la mateixa formulades al disseny (programa narratiu) es va fer poc èmfasi en la sobre-representació de les **dones joves** com a víctimes de violència masclista i les formes específiques de victimització en les que l'experimenten, no només com a grup sobre el que realitzar una acció de prevenció amb visió de futur, sinó com a **grup en especial situació de vulnerabilitat** present. En aquest sentit informes recents, com per exemple l'impulsat per el Dep. de drets socials de la Generalitat de Catalunya (Barjola, De la Fuente i Rodó-Zarate (Coord.)(2021)), afirmen que el 39,4% de les dones joves catalanes d'entre 16 i 29 anys ha patit violència masclista en el transcurs d'un any (21,8 punts superior que entre el total de dones 17,6%). Així doncs, les dones joves són el grup d'edat amb més víctimes, i que les especificitats que tenen les formes de violència que pateixen fa que no es visibilitzin ni socialment ni en moltes de les recerques genèriques sobre la qüestió.

El programa "Joves mobilitzats per una vida lliure de violències masclistes" presenta elements clau i pot ser referent del que significa la justícia global i l'educació pel desenvolupament amb perspectiva de gènere.

En aquest sentit, els principals punts forts, respecte a aquest indicador:

- La centralitat del procés **d'empoderament dels TD i d'enfortiment de les capacitats dels TR.**
- La promoció entre els TD i TR d'una **consciència crítica** per a les **causes estructurals** que generen desigualtats, injustícies i violències, per tant, seguint la finalitat de l'educació pel desenvolupament i la justícia global.
- El **fort grau d'alienament i experiència de les entitats agrupades i subcontractades amb l'Educació per a la justícia global**, amb una perspectiva socio-crítica i socio-afectiva. Això s'ha traslladat a un fort interès en els **processos** i no tant en resultats, el treball a través de **metodologies participatives i vivencials**, que contribueixen a promoure una ciutadania responsable i compromesa amb la transformació social, especialment en l'acompanyament als grups de joves mobilitzats.

El procés d'avaluació ha pogut comprovar com l'ús d'aquests elements vivencials de manera participativa, promovent una ciutadania empoderada, és la qüestió que més han valorat les persones joves participants.

Aquest element ha suposat un repte en algunes de les accions que a causa del context de pandèmia es van traslladar al format virtual, com per exemple la formació dirigida al professorat.

- El **treball en xarxa** dels TR a través del Grup de treball de la XAJI, i les accions de sistematització.
- L'equitat i no-discriminació: incorporant l'èmfasi de la **perspectiva interseccional** en la capacitació dels TR.
- L'ús de mecanismes adequats per garantir l'eficiència, l'eficàcia i l'impacte dels agents implicats en la intervenció, i assegurar el **rendiment de comptes**.

Es tracta per tant d'un programa que contribueix al canvi d'actituds i pràctiques per promoure una ciutadania responsable i compromesa amb la transformació social. No es tracta només d'un programa de denúncia de la situació de victimització.

De la mateixa manera podem assenyalar com a punts febles o elements a enfortir en properes fases d'implementació:

- Tot i que el programa té un fort èmfasi en el procés d'empoderament dels TD i d'enfortiment de les capacitats dels TR, caldria **millorar aquest aspecte cap als TO**, dissenyant estratègies que permetin major vincle amb diverses àrees de l'administració autonòmica i local, incrementant la seva capacitat d'incidència.
 - A nivell d'implementació, cal enfortir el nivell local (municipal, barri i districte).
 - A nivell de resultats, millorar les estratègies de difusió entre l'administració.
- El discurs sobre el vincle entre l'acció local i la dimensió global, no acaba d'identificar-se de manera contundent entre els participants TD i TR. Per enfortir aquesta dimensió un dels elements que s'identifiquen febles és la **fase de diagnosi inicial (A1.1)**, que preveia establir la línia de base de l'alumnat (enquestes i grups de discussió) TD però no dels TR ni de la transversalització o l'estat de la coeducació a les institucions en les que es troben (els centres educatius). La recerca realitzada (A13) permet avançar coneixement en aquest sentit (especialment pel que fa al marc normatiu) però un diagnòstic precís des de l'EGiBDH requereix **identificar les bretxes específiques i grups més vulnerables a nivell local i els rols i les capacitats de cada agent**. Aquest coneixement, acompanyat és el que posteriorment permet connectar amb les causes estructurals al nivell global, especialment en el context de les estratègies d'intercanvi previstes (amb joves i professionals). És a dir transformar la realitat més propera, per connectar l'actuació local amb el pensament global i la contextualització històrica.
- Que més enllà a l'anàlisi estructural o sistèmic de la violència s'integri una **major consciència de DH** en la interpretació dels problemes socials tant per part dels TD com dels TR, de manera que l'enfortiment de capacitats augmenti la incidència.
 - En aquest sentit es troba a faltar que la **recerca realitzada hagi desplegat un marc teòric més alineat amb la perspectiva de l'EpJG i l'EGiBDH**. En concret, els eixos que desplega sobre coeducació no estan justificats i no corresponen amb els eixos proposats per les perspectives mencionades anteriorment i que sustenten l'enfocament del programa.

En concret, el quadre següent mostra la pertinència i rellevància de les accions específiques previstes al disseny.

Resultats	Accions	Pertinença/ rellevància
R.1. Els centres educatius incrementen les seves capacitats d'incidència i acció per prevenir i actuar a favor d'entorns educatius lliures de violències masclistes i incorporen pràctiques co-educatives en les aules i/o les polítiques del centre.	Diagnosi de centre, línia de base i implantació de mesures (A1.1)	Mitjana
	Elaboració del pla formatiu i formació del professorat (A1.2)	Mitjana-alta
	Estat de la qüestió a nivell català, incloent marc teòric, normatiu i recull d'experiències (A1.3)	Mitjana-alta
R.2. En finalitzar la intervenció, els i les joves dels centres educatius que acompanyem, identifiquen diferents tipus de violències masclistes i les seves causes (en el personal, llurs entorns i el global) i dissenyen les seves pròpies eines, estratègies i accions de participació i mobilització social per contribuir a generar entorns lliures de violències masclistes.	Capacitació d'entitats per elaborar una estratègia d'intervenció amb joves (A2.1)	Alta
	Enfortiment i acompanyament de grups de joves (A2.2)	Alta
	Sistematització d'experiències (A2.3)	Alta
R3. Generades les condicions que facilitin vincles i sinèrgies entre diferents realitats – locals i globals- i agents per afavorir entorns educatius lliures de violències masclistes, en el marc de l' Agenda 2030.	Espai d'intercanvi de joves Cat.-LLA (A3.1)	Mitjana-baixa
	Jornades d'intercanvi d'experiències coeducatives entre TR (A3.2).	Mitjana
	Espai d'intercanvi i cloenda (A3.3).	Alta
	Participació de joves al Fòrum contra les violències masclistes (A3.4).	Alta
R4. Enfortits els mecanismes per garantir l'eficiència, l'eficàcia i l'impacte dels agents implicats en la intervenció, amb especial èmfasi als col·lectius juvenils i a la	Coordinació, seguiment i avaluació (interna i externa) (A4.1)	Alta
	Pla de comunicació (A4.2)	Alta
	Auditoria (A4.3)	Alta

mirada global (ODS 4, 5 i 10).		
--------------------------------	--	--

Cobertura

Segons el disseny del projecte es pretén una àmplia cobertura a través de generar processos transformadors, des d'una perspectiva integral i col·laborativa amb altres TR i la recerca d'aliances estratègiques.

Si apliquem l'estratègia de cercles d'influència proposada al Frame Voice Report! (2020) per identificar els grups objectius del programa des de la perspectiva de l'educació per a la ciutadania global, obtenim la següent imatge amb els cercles de control (equip del programa amb control sobre les activitats), d'influència (actors sobre els que el programa intentar influir com a forma indirecta d'arribar a l'actor principal) i de preocupació (beneficiari final).

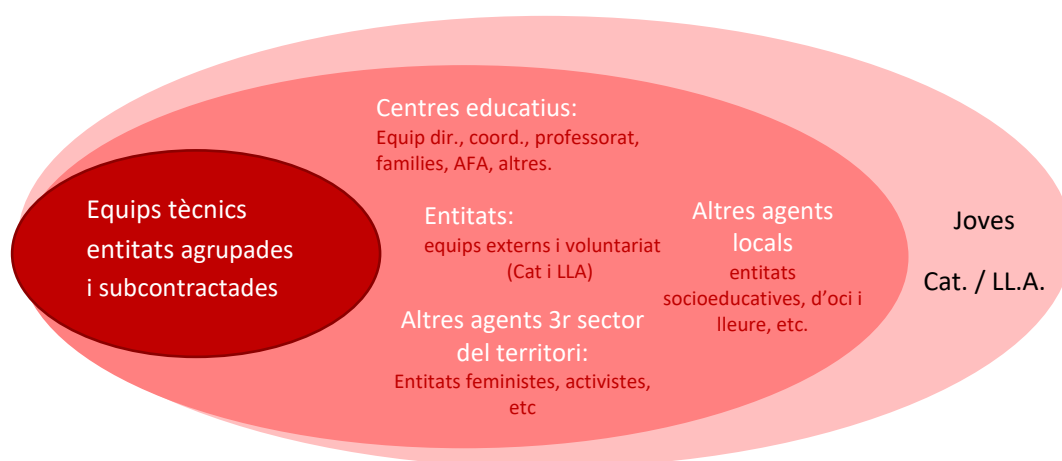

Figura 1: Grups objectius del programa.

Comparant aquests cercles amb els agents explicitats al disseny com a TD, TR i TO, veiem que **es podria ampliar els agents intermedis o TR**, de manera que es pogués millorar la cobertura del programa.

- Distingint alguns agents: explicitar i distingir els equips directius i/o professorat coordinador que cada centre del grup de joves mobilitzat, del professorat en general.
- Incloent altres agents de la comunitat educativa, especialment les AFA (Associacions de famílies de l'alumnat).
- Incorporant major xarxa de treball amb agents locals clau de l'entorn dels joves (espai jove, entitats, participació a les xarxes locals de professionals que treballen amb infància i joventut...).

A la vegada, el programa pretenia promoure aliances estratègiques, i es pot dir que s'ha assolit a través de les accions dels TR a través del grup de treball (entitats agrupades i subcontractades) i de les accions de socialització de la recerca i de sistematització de pràctiques de referència a nivell Català, amb entitats del tercer sector referents.

Malgrat tot, la incidència geogràfica del programa en el seu disseny no queda prou justificada. Quin és el motiu que fa que els grups de joves mobilitzats siguin exclusivament a la província de Barcelona, i en canvi l'anàlisi de pràctiques de referència sigui a les altres tres províncies catalanes? En aquest sentit es proposa replantejar la dimensió territorial del programa.

Tot i això caldria **enfortir les aliances a nivell internacional**. El disseny preveia els intercanvis entre joves Catalunya- LLA, i cal dir que aquest és un dels elements a replantejar per a que adquireixi una dimensió transversal i en la que es treballi la dimensió local-global.

Cal dir que tots els destinataris previstos, en tipologia i nombre, han format part de les accions del programa corresponents. En alguns casos, ha variat el nombre, per exemple de centres educatius vinculats, però s'han desenvolupat estratègies per assolir el mateix nombre de TD destinataris.

En concret, el quadre següent mostra la cobertura (abast i tipologia de destinataris) de les accions específiques previstes al disseny en relació a la seva implementació final.

Resultats	Accions	Cobertura
R.1. Els centres educatius incrementen les seves capacitats d'incidència i acció per prevenir i actuar a favor d'entorns educatius lliures de violències masclistes i incorporen pràctiques coeducatives en les aules i/o les polítiques del centre.	Diagnosi de centre, línia de base i implantació de mesures (A1.1)	Mitjana-Baixa
	Elaboració del pla formatiu i formació del professorat (A1.2)	Alta
	Estat de la qüestió a nivell català, incloent marc teòric, normatiu i recull d'experiències (A1.3)	Alta
R.2.En finalitzar la intervenció, els i les joves dels centres educatius que acompanyem, identifiquen diferents tipus de violències masclistes i les seves causes (en el personal, llurs entorns i el global) i dissenyen les seves pròpies eines, estratègies i accions de participació i mobilització social per contribuir a	Capacitació d'entitats per elaborar una estratègia d'intervenció amb joves (A2.1)	Alta
	Enfortiment i acompanyament de grups de joves (A2.2)	Alta
	Sistematització d'experiències (A2.3)	Mitjana-alta

generar entorns lliures de violències masclistes.		
R3. Generades les condicions que facilitin vincles i sinèrgies entre diferents realitats – locals i globals- i agents per afavorir entorns educatius lliures de violències masclistes, en el marc de l' Agenda 2030.	Espai d'intercanvi de joves Cat.-LLA (A3.1)	Mitjana-baixa
	Jornades d'intercanvi d'experiències coeducatives entre TR (A3.2).	Alta
	Espai d'intercanvi i cloenda (A3.3).	Mitjana-Alta
	Participació de joves al Fòrum contra les violències masclistes (A3.4).	Mitjana - Alta
R4. Enfortits els mecanismes per garantir l'eficiència, l'eficàcia i l'impacte dels agents implicats en la intervenció, amb especial èmfasi als col·lectius juvenils i a la mirada global (ODS 4, 5 i 10).	Coordinació, seguiment i avaluació (interna i externa) (A4.1)	Mitjana-alta
	Pla de comunicació (A4.2)	Alta
	Auditoria (A4.3)	-

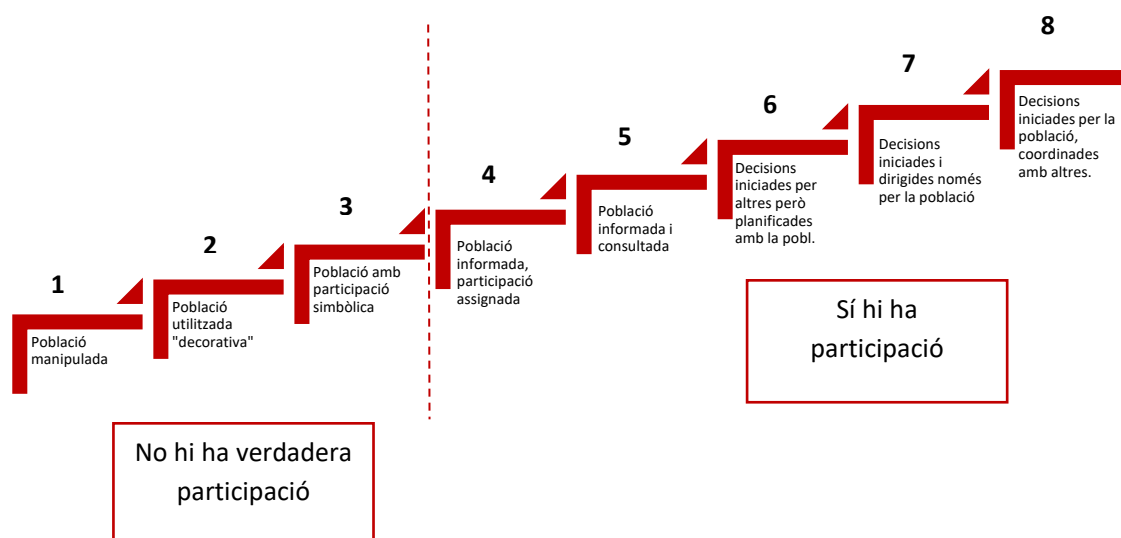
Participació

Preveure la planificació dels processos participatius i de la rendició de comptes, implica garantir una participació efectiva, entesa com a mecanisme i finalitat. Cal dissenyar estratègies que permetin assolir la conscienciació dels TD en relació als seus drets i l'enfortiment de les seves capacitats per reclamar-los.

En aquest sentit cal dir que els punts forts del disseny del programa són:

- La orientació a aquesta finalitat, principalment a través dels grups de joves mobilitzats, que s'entén com a mecanisme i finalitat.
- També amb la capacitat dels TR, a través d'accions directes (per exemple el grup de treball i les formacions que es realitzen en el seu marc) però també indirectes (per exemple la recerca que ofereix una visió del marc normatiu a Catalunya, i per tant dibuixa els drets a nivell formal).

Tot i això, per fer un esforç analític major del grau de participació previst podem aplicar la coneguda escala de la participació de Hart (1993) que serveix per identificar fins a quin punt s'estan promovent veritables processos de participació o només participació de caràcter simbòlic o de baix nivell.

Es pot afirmar que **el disseny del programa preveu la participació**, i la podem ubicar en la tipologia de nivell 5 o 6 segons cada acció.

En relació a la implementació, cal dir que de les entrevistes realitzades es desprèn una percepció de nivell alt de participació.

Els agents participants tant tècnics, com professorat com els propis joves consultats s'han mostrat satisfets amb el nivell i tipus de participació del programa.

Concretament els joves valoren positivament l'existència de dinàmiques participatives i vivencials, en les que coneixen els punts de vista dels altres. Afirmen que el procés d'aprenentatge que prefereixen és el que es fonamenta en el treball en grup i el diàleg entre iguals per tant estan satisfets amb com s'han implementat les sessions.

En concret, el quadre següent mostra la participació en les accions específiques previstes al disseny en relació a la seva implementació, seguint el model de Hart (1993):

Resultats	Accions	Participació
R.1. Els centres educatius incrementen les seves capacitats d'incidència i acció per prevenir i actuar a favor d'entorns educatius lliures de violències masclistes i incorporen pràctiques coeducatives en les aules i/o les polítiques del centre.	Diagnosi de centre, línia de base i implantació de mesures (A1.1)	Mitjana-alta
	Elaboració del pla formatiu i formació del professorat (A1.2)	Alta
	Estat de la qüestió a nivell català, incloent marc teòric, normatiu i recull d'experiències (A1.3)	Mitjana-alta

R.2.En finalitzar la intervenció, els i les joves dels centres educatius que acompanyem, identifiquen diferents tipus de violències masclistes i les seves causes (en el personal, llurs entorns i el global) i dissenyen les seves pròpies eines, estratègies i accions de participació i mobilització social per contribuir a generar entorns lliures de violències masclistes.	Capacitació d'entitats per elaborar una estratègia d'intervenció amb joves (A2.1)	Alta
	Enfortiment i acompanyament de grups de joves (A2.2)	Mitjana-alta
	Sistematització d'experiències (A2.3)	Alta
R3. Generades les condicions que facilitin vincles i sinèrgies entre diferents realitats – locals i globals- i agents per afavorir entorns educatius lliures de violències masclistes, en el marc de l' Agenda 2030.	Espai d'intercanvi de joves Cat.-LLA (A3.1)	Baixa
	Jornades d'intercanvi d'experiències coeducatives entre TR (A3.2).	Mitjana-alta
	Espai d'intercanvi i cloenda (A3.3).	Mitjana-alta
	Participació de joves al Fòrum contra les violències masclistes (A3.4).	Alta
R4. Enfortits els mecanismes per garantir l'eficiència, l'eficàcia i l'impacte dels agents implicats en la intervenció, amb especial èmfasi als col·lectius juvenils i a la mirada global (ODS 4, 5 i 10).	Coordinació, seguiment i avaluació (interna i externa) (A4.1)	Alta
	Pla de comunicació (A4.2)	Alta
	Auditoria (A4.3)	-

Transformació i eficàcia

El programa Joves mobilitzats per una vida lliure de violències de gènere ha assolit un nivell alt de transformació i eficàcia, desenvolupant tots els elements de la planificació previstos, dissenyats per conduir als objectius i resultats establerts.

La planificació es va desenvolupar segons el que estava previst, amb canvis i modificacions, especialment a causa de la pandèmia COVID-19.

Cal recordar que El 14 de març de 2020 -Reial Decret 463/2020- el Govern espanyol va declarar l'estat d'alarma per fer front a la pandèmia de la COVID-19, i això va implicar el confinament de la població. De forma paral·lela el Govern de la Generalitat el 24 de març va aprovar el Decret Llei 8/2020, de modificació parcial del Decret Llei 7/2020, de 17 de març, en què s'establien "mesures urgents en matèria de contractació pública, de salut i gestió de residus sanitaris, de transparència, de transport públic i en matèria tributària i econòmica, i d'adopció d'altres mesures complementàries". Arran d'aquest decret, l'ACCD va adoptar una sèrie de mesures que es van fer públiques i on es permetia la "flexibilització de les bases reguladores d'aplicació i de procediments administratius amb l'objectiu de donar viabilitat als projectes i programes que s'hagin vist afectats" per l'impacte de la COVID-19 i la declaració de l'estat d'alarma a Espanya o altres declaracions d'alarma o emergència als països on s'executin projectes i programes finançats per l'ACCD.

Després del confinament, els centres educatius van activar la seva tasca amb una sèrie de mesures que feien pràcticament impensable la implementació del programa, de manera que, en aquest context, **les desviacions respecte al disseny van estar inevitables**. Es va realitzar un **reajustament del cronograma i un replantejament de les metodologies previstes** per assegurar la màxima cobertura del programa, com estava previst.

En aquest sentit els canvis més significatius van ser:

- Modificació del **grau d'implementació de A.1.1.**, que va establir la línia de base únicament a través de l'enquesta, implementada més tard del previst i deixant per altres fases del programa els grups de discussió i l'establiment de mesures al centre.
 - De 12 centres que estava previst s'ha assolit arribar a 9, però el número total d'alumnat és superior al previst. Dels 9 només van resultar vàlides 7.
- El disseny de la **formació** dirigida al professorat (A.1.2.) de manera **online**.
 - Es va repetir diverses edicions per assegurar la cobertura prevista i es va ampliar a professionals socioeducatius, en general.
 - Va suposar major incidència territorial (a tot Catalunya).
- Inici del **grup de joves** mobilitzats (A.2.2.) en format **híbrid** (presencial i virtual).
 - Per les restriccions vinculades a la pandèmia (eren joves de diverses edats i havien d'estar en grups bombolla). El segon curs (2021-22) es va poder realitzar presencial.

Aquest fet va suposar un gran esforç per part de l'equip coordinador, però aquesta avaluació ha tingut accés a les fonts de verificació de totes les accions i podem afirmar que un dels aspectes més destacables a assenyalar ha estat la **capacitat d'adaptació i reacció al context**, que va suposar una forta amenaça per al programa.

“Tot el 2020, jo tenia la sensació que no avançàvem, tot i que estàvem fent molta feina... i el 21 buuum tot, per la pandèmia. No arrancàvem. Havíem de pensar tota l'estona noves maneres de fer, però sí em quedo amb la satisfacció de la variabilitat d'accions del centre molt pensades i amb un sentit. Una formació docent de qualitat...la recerca és molt xula....per mi és molt satisfactori.” (Directora de la PUCVG)

Tot i aquestes dificultats, podem concloure que el programa ha assolit una alta capacitat de transformació i eficàcia. Aquesta afirmació es sustenta en l'anàlisi de cadascun dels resultats:

Resultat 1: Els centres educatius incrementen les seves capacitats d'incidència i acció per prevenir i actuar a favor d'entorns educatius lliures de violències masclistes i incorporen pràctiques coeducatives en les aules i/o les polítiques del centre.

- S'han desenvolupat les tres accions previstes, amb canvis necessaris per ajustar-se al context d'implementació.

Resultat 2: En finalitzar la intervenció, els i les joves dels centres educatius que acompanyem, identifiquen diferents tipus de violències masclistes i les seves causes (en el personal, llurs entorns i el global) i dissenyen les seves pròpies eines, estratègies i accions de participació i mobilització social per contribuir a generar entorns lliures de violències masclistes.

- Totes les accions s'han realitzat assolint els objectius plantejats, i per tant el programa ha treballat per acostar-se a aquest resultat.

Resultat 3: Generades les condicions que facilitin vincles i sinèrgies entre diferents realitats – locals i globals- i agents per afavorir entorns educatius lliures de violències masclistes, en el marc de l'Agenda 2030.

- Les accions previstes han estat desenvolupades, però les entrevistes i tallers realitzats han demostrat la necessitat de millorar la vinculació local-global desde la perspectiva de drets. Es suggereix que en propers dissenys les accions vinculades a aquest resultat siguin de forma més transversal i no tant accions puntuals concentrades en jornades. Cal pensar estratègies per mostrant al diversos agents la seva rellevància i potencial.

“L'enfocament sí, el tema global no és senzill però s'ha de treballar. Als centres educatius i a les polítiques no els hi interessa tant, la part nova...el vincle amb el que fem nosaltres com a entitat de justícia global, el que fem a Colòmbia o a Guatemala i per nosaltres sí que és important, en el marc de la convocatòria que tenim i perquè

ensem que les problemàtiques són locals però amb impactes globals i succeeixen a tot arreu.” (Personal tècnic de les entitats agrupades).

“Teníem referències constantment al sud global, i després nosaltres com a entitats especialistes en certes dinàmiques fem servir personatges que no són només d’aquí sinó del món global (referents). (Personal tècnic de les entitats subcontractades).

Resultat 4: Enfortits els mecanismes per garantir l’eficiència, l’eficàcia i l’impacte dels agents implicats en la intervenció, amb especial èmfasi als col·lectius juvenils i a la mirada global (ODS 4, 5 i 10).

- Els indicadors utilitzats per mesurar el grau de compliment dels resultats i activitats han estat clars en tot el disseny del projecte, fet que n’ha facilitat el seu seguiment. Destaca la bona coordinació de les entitats agrupades que han assolit un compromís compartit i una forma de treball conjunta, element destacable ja que suposa haver teixit sinèrgies reals i haver transformat dinàmiques pròpies de cada entitat, per passar a un ajustament comú.

En concret, el quadre següent mostra

Resultats	Accions	Transformació i eficàcia
R.1. Els centres educatius incrementen les seves capacitats d’incidència i acció per prevenir i actuar a favor d’entorns educatius lliures de violències masclistes i incorporen pràctiques coeducatives en les aules i/o les polítiques del centre.	Diagnosi de centre, línia de base i implantació de mesures (A1.1)	Mitjana-baixa
	Elaboració del pla formatiu i formació del professorat (A1.2)	Alta
	Estat de la qüestió a nivell català, incloent marc teòric, normatiu i recull d’experiències (A1.3)	Alta
R.2.En finalitzar la intervenció, els i les joves dels centres educatius que acompanyem, identifiquen diferents tipus de violències masclistes i les seves causes (en el personal, llurs entorns i el global) i dissenyen les seves pròpies eines, estratègies i accions de participació i mobilització social per contribuir a	Capacitació d’entitats per elaborar una estratègia d’intervenció amb joves (A2.1)	Alta
	Enfortiment i acompanyament de grups de joves (A2.2)	Alta
	Sistematització d’experiències (A2.3)	Alta

generar entorns lliures de violències masclistes.		
R3. Generades les condicions que facilitin vincles i sinèrgies entre diferents realitats – locals i globals- i agents per afavorir entorns educatius lliures de violències masclistes, en el marc de l' Agenda 2030.	Espai d'intercanvi de joves Cat.-LLA (A3.1)	Mitjana-baixa
	Jornades d'intercanvi d'experiències coeducatives entre TR (A3.2).	Alta
	Espai d'intercanvi i cloenda (A3.3).	Alta
	Participació de joves al Fòrum contra les violències masclistes (A3.4).	Alta
R4. Enfortits els mecanismes per garantir l'eficiència, l'eficàcia i l'impacte dels agents implicats en la intervenció, amb especial èmfasi als col·lectius juvenils i a la mirada global (ODS 4, 5 i 10).	Coordinació, seguiment i avaluació (interna i externa) (A4.1)	Alta
	Pla de comunicació (A4.2)	Alta
	Auditoria (A4.3)	-

Rendició de comptes i eficiència

En general, es conclou que el programa ha estat eficient i ha establert els mecanismes adients per a una veritable rendició de comptes.

L'avaluació de l'eficiència econòmica del programa l'assumeix una auditoria especialitzada, i per tant queda fora dels objectius d'aquesta avaluació.

Sobre els factors de coordinació i de comunicació totes les parts coincideixen, com ja hem assenyalat, en destacar l'èxit de la coordinació i el grau de complicitat assolit tot i tractar-se d'organitzacions diferents. Aquest element esdevé sense dubte una de les fortaleeses del programa.

Com a punt febles només han emergit qüestions menors, com per exemple la dificultat de comprendre la dimensió global del programa i no només entendre i experimentar la part en la que es participa de forma directa. A aquets fet cal afegir que la nomenclatura de les accions resulta en certa mesura confusa. Es recomana elaborar

materials de de manera visual mostrin l'element de formació, recerca, sensibilització, incidència i rendició de comptes i transparència, associada a cada resultat i a diverses accions, tal i com es presenta en el capítol II d'aquets document. A la vegada, es recomana canviar el nom d'alguna de les accions.

“Em perdo una mica en el conjunt.” (Personal tècnic entitats agrupades)

En relació als recursos humans i temporals, en general han estat adients, tot i que per la dimensió del programa, les professionals de les entitats agrupades i subcontractades expressen com a debilitat l'assignació de recursos humans a nivell de dedicació prevista.

Un risc durant la implementació, a més del context de pandèmia ja referit anteriorment, va ser el canvi de referent tècnic en la coordinació del projecte, i la incorporació d'una nova persona coordinadora (incorporada en el context de confinament més estricte). Tot i això la rotació de personal de l'entitat s'ha desenvolupat sense incidències després d'un període de familiarització amb el programa.

Només s'ha evidenciat la necessitat d'alguns canvis en els recursos previstos en accions del Resultat 2. Concretament, per a la capacitat d'entitats (2.1) algunes professionals han expressat que els recursos temporals previstos eren insuficients, i que en ocasions aquest límit feia que es treballés amb certa sensació que havien de produir un producte per a poder justificar les trobades, de forma poc aposentada.

“Però construir un trabajo con tantas organizaciones, tantas visiones diferentes, tantas dinámicas,...No x reuniones sinó un espacio para compartir, sin necesidad de elaborar un documento...”

“Consensuar, quedar, les disponibilitats, les feines...un treball més real i profund en el fons comporta més temps.”

Resultats	Accions	Cobertura
R.1. Els centres educatius incrementen les seves capacitats d'incidència i acció per prevenir i actuar a favor d'entorns educatius lliures de violències masclistes i incorporen pràctiques coeducatives en les aules i/o les polítiques del centre.	Diagnosi de centre, línia de base i implantació de mesures (A1.1)	Alta
	Elaboració del pla formatiu i formació del professorat (A1.2)	Alta
	Estat de la qüestió a nivell català, incloent marc teòric, normatiu i recull d'experiències (A1.3)	Alta
R.2.En finalitzar la intervenció, els i les joves dels centres educatius que acompanyem, identifiquen	Capacitació d'entitats per elaborar una estratègia d'intervenció amb joves (A2.1)	Mitjana-alta

diferents tipus de violències masclistes i les seves causes (en el personal, llurs entorns i el global) i dissenyen les seves pròpies eines, estratègies i accions de participació i mobilització social per contribuir a generar entorns lliures de violències masclistes.	Enfortiment i acompanyament de grups de joves (A2.2)	Alta
	Sistematització d'experiències (A2.3)	Alta
R3. Generades les condicions que facilitin vincles i sinèrgies entre diferents realitats – locals i globals- i agents per afavorir entorns educatius lliures de violències masclistes, en el marc de l' Agenda 2030.	Espai d'intercanvi de joves Cat.-LLA (A3.1)	Alta
	Jornades d'intercanvi d'experiències coeducatives entre TR (A3.2).	Alta
	Espai d'intercanvi i cloenda (A3.3).	Mitjana-Alta
	Participació de joves al Fòrum contra les violències masclistes (A3.4).	Alta
R4. Enfortits els mecanismes per garantir l'eficiència, l'eficàcia i l'impacte dels agents implicats en la intervenció, amb especial èmfasi als col·lectius juvenils i a la mirada global (ODS 4, 5 i 10).	Coordinació, seguiment i avaluació (interna i externa) (A4.1)	Alta
	Pla de comunicació (A4.2)	Alta
	Auditoria (A4.3)	-

Impacte

Com a resultat de l'assoliment dels objectius plantejats, el programa ha tingut un alt impacte en la transformació. No s'han identificat efectes negatius del programa.

Pel que fa a les accions de **recerca i formació**, vinculades al **Resultat 1**, que pretenia incrementar la capacitat d'incidència dels centres educatius per prevenir i actuar a favor d'entorns educatius lliures de violències masclistes, destaca com a punt fort la utilitat i qualitat del pla formatiu i formació del professorat (A1.2), que valoren de forma positiva.

La recerca realitzada (A1.3) ofereix eines útils i actualitzades, i per tant es deriva també d'aquesta acció un impacte alt. Cal destacar el marc normatiu elaborat, element que

pot esdevenir una referència de consulta, i la sistematització de pràctiques de referència, com a experiències contextualitzades que poden ser útils per altres professionals i fins i tot escalar-se i/o reformular-se a nous entorns. Tot i això caldria enfortir la perspectiva d'EGiBDH. El marc teòric realitzat a la recerca no incorpora aquest enfocament de forma aprofundida i d'aquesta manera es perd la oportunitat de poder-lo utilitzar per tenyir la resta d'accions.

Com a punt feble respecte a l'impacte del R1 cal dir que de la primera acció prevista: la diagnosi de centre, establiment de línia de base i implantació de mesures (A1.1) només es va realitzar la primera part de manera reduïda (només a través d'una enquesta virtual), de manera que l'impacte en la transformació dels centres ha estat menor de la prevista. Això ha fet que no sigui possible identificar les bretxes de gènere específiques a cada centre ni quins son els grups més vulnerables, a nivell local i els rols i les capacitats de cada agent (enfortint l'EGiBDH).

En relació a la **sensibilització i formació**, vinculat al **Resultat 2** que plantejava que els i les joves dels centres educatius identifiquin diferents tipus de violències masclistes i les seves causes (en el personal, llurs entorns i el global) i dissenyin les seves pròpies eines, estratègies i accions de participació i mobilització social, cal dir que les accions A2.2 Enfortiment i acompanyament de grups de joves i A2.3 Sistematització d'experiències han resultat experiències significatives i veritablement transformadores, aconseguint sensibilització, formació i mobilització dels titulars de drets, els i les joves participants.

Aquests, valoren positivament les activitats que han fet. Creuen que els ha ajudat a assumir nous coneixements. Es mostren satisfets de que les activitats siguin grupals i afavoreixin el diàleg i la participació. En particular, valoren molt les trobades i les xerrades en tant que diuen que els hi ha aportat major coneixement i aprofundiment sobre feminisme i drets LGTB.

Segons alguns testimonis, aquests coneixements els han fet moure cap a una presa de consciència i mobilització per aconseguir entorns lliures de violències masclistes.

Al taller desenvolupat amb joves en el context d'aquesta avaluació es va evidenciar com les joves participants dominaven conceptes vinculats a la violència masclista i dinàmiques de treball participatives en les que, a través d'experiències de casos concrets, es fan reflexions a nivell estructural o sistèmic.

Es mostren molt satisfets també amb elaboració dels vídeos d'experiències i pràctiques de referència dels seus centres educatius. Valoren l'accés a noves competències en aspectes tècnics i el fet de desenvolupar d'una forma atractiva la comunicació i difusió de resultats del seu procés.

El professorat des centres corrobora aquest alt impacte del grup de joves mobilitzats.

“en un servei comunitari en un institut i aleshores un dels grups en relació a la violència masclista que feia una formació a sisè de primària i tot l'alumnat que es va presentar aquí va ser XAJI. Realment en un taller que els hi vam fer van poder després construir un taller per primària molt potent. S'havien après coses en aquell temps perquè això no surt d'un taller d'1 hora o dues hores.”

Tot i això cal dir que aquestes experiències han estat per a un grup de joves de cada centre educatiu i per tant l'impacte té un abast reduït. En aquest sentit professorat dels centres educatius participants han referit com a punt feble la poca transversalització del treball dins els instituts d'ESO.

“Si que és cert que els nens que participen a la XAJI han evolucionat moltíssim però no hem arribat a transformar-ho a tot el centre. S'ha quedat en aquest grup o en els amics d'aquest grupet això és veritat que ens ha costat molt obrir a tot l'institut.” (Professora d'un institut del programa)

“Bé, nosaltres fem (..) vam començar sent un grup molt nombrós. Llavors el que ens ha passat és que em anat perdent gent pel camí per raons diverses; alguns per canvi de domicili altres perquè anaven perdent il·lusió. En el fons som pocs però (...). Llavors si que estic una mica d'acord que el grups, els companys de classe on estan ells crec que han sortit com guanyant perquè ha estat molt més impregnats d'aquesta forma de pensar. Però als altres grups o ha arribat tant. Nosaltres ho centrem en el dia de la dona i fem altres coses durant l'any però no sabem fins a quin punt realment arriba aquesta consciència a tot l'alumnat. A nivell de claustre encara menys perquè si es va organitzar així en el centre no és per altra cosa. ” (Professora d'un institut del programa)

Com a únic impacte negatiu del programa el professorat ha referit que contribueix a la seva sobrecàrrega, ja que no està previst cap recurs per assumir la seva coordinació dins els centres

“Al final en el que reverteix és que ells en els professors i dediquen mes hores per més activitats/tallers o fer més coses. Som els que som i tenim les hores que tenim per tant també hi ha part negativa. Tu no pots arribar a 700 alumnes. Jo sola? o la futura coordinadora de tot l'institut som tres persones. Per tant necessitem més xarxa .”

Tot i això, refereixen una transformació en la seva sensibilitat en perspectiva de gènere i un major coneixement sobre joves i violència de gènere.

“Em va caure això i no ho vaig triar jo perquè no hi havia ningú. Clar que he de simpatitzar per la causa però també era una persona sense formació prèvia ni res. Llavors una el que après (...) i m'ha canviat amb la meua parella [riu] cap a bé.” (Professora d'un institut participant)

Esta serà la tercera (...) que porto aleshores m'ha canviat. Jo crec que aquí en el concepte t'equivoques en el sentit de que t'ha canviat la percepció per què t'impliques llavors com que tu t'impliques veus coses de la “XAJI”. I veus que hi ha coses en la

“XAJI” que no acaben de rutllar perquè t’ha canviat la percepció. Llavors creus molt més en el projecte molt més que al principi, a mi també em va caure amb totes les formacions que hi ha en vuit anys he après moltíssim.(Professora d’un institut participant)

Finalment, en relació a la **sensibilització i incidència** associada al **R3**, que pretenia generar les condicions que facilitin vincles i sinèrgies entre les realitats locals i globals i els agents per afavorir entorns educatius lliures de violències masclistes, en el marc de l’ Agenda 2030, cal assenyalar també un alt impacte positiu.

Totes les accions previstes s’han desenvolupat tot i que algunes han requerit adaptacions.

Els joves han valorat positivament la seva experiència a l’espai d’intercanvi i cloenda dels grups mobilitzats, i la seva participació al fòrum contra les violències masclistes. Les jornades d’intercanvi d’experiències coeducatives entre TR van tenir gran acollida i interès, de manera que la percepció és també d’un impacte positiu.

Tot i això, es recomana aprofundir en la perspectiva que incorpora la lògica local i global, fent-la més evident en els grups de joves mobilitzats als centres, de manera que també impregni l’espai d’intercanvi i cloenda. De la mateixa manera, es recomana aprofitar espais com les jornades d’intercanvi d’experiències coeducatives entre TR per sensibilitzar sobre la seva necessitat i rellevància.

Resultats	Accions	Impacte
R.1. Els centres educatius incrementen les seves capacitats d’incidència i acció per prevenir i actuar a favor d’entorns educatius lliures de violències masclistes i incorporen pràctiques coeducatives en les aules i/o les polítiques del centre.	Diagnosi de centre, línia de base i implantació de mesures (A1.1)	Baix
	Elaboració del pla formatiu i formació del professorat (A1.2)	Alt
	Estat de la qüestió a nivell català, incloent marc teòric, normatiu i recull d’experiències (A1.3)	Mitjà-alt
R.2.En finalitzar la intervenció, els i les joves dels centres educatius que acompanyem, identifiquen diferents tipus de violències masclistes i les seves causes (en el personal, llurs entorns i el global) i dissenyen les seves pròpies eines, estratègies i accions de participació i mobilització social per contribuir a	Capacitació d’entitats per elaborar una estratègia d’intervenció amb joves (A2.1)	Alt
	Enfortiment i acompanyament de grups de joves (A2.2)	Alt
	Sistematització d’experiències (A2.3)	Alt

generar entorns lliures de violències masclistes.		
R3. Generades les condicions que facilitin vincles i sinèrgies entre diferents realitats – locals i globals- i agents per afavorir entorns educatius lliures de violències masclistes, en el marc de l' Agenda 2030.	Espai d'intercanvi de joves Cat.-LLA (A3.1)	Mitjà-baix
	Jornades d'intercanvi d'experiències coeducatives entre TR (A3.2).	Alt
	Espai d'intercanvi i cloenda (A3.3).	Alt
	Participació de joves al Fòrum contra les violències masclistes (A3.4).	Alt
R4. Enfortits els mecanismes per garantir l'eficiència, l'eficàcia i l'impacte dels agents implicats en la intervenció, amb especial èmfasi als col·lectius juvenils i a la mirada global (ODS 4, 5 i 10).	Coordinació, seguiment i avaluació (interna i externa) (A4.1)	Alt
	Pla de comunicació (A4.2)	Mitjà-alt
	Auditoria (A4.3)	-

Sostenibilitat

La sostenibilitat del programa, entesa com la capacitat per contemplar i reaccionar als factors socioculturals, institucionals, econòmics, polítics i ecològics que condicionen la seva viabilitat i asseguren la seva continuació un cop finalitzada la intervenció de les entitats executores és mitjana-alta.

Com a fortalesa cal mencionar que el context institucional i sociocultural dels projectes va ser pres en compte en la formulació del programa.

També, que el suport de l'ACCD ha contribuït a teixir sinèrgies entre les entitats agrupades, que pot anar més enllà del propi programa, i fins i tot ampliar la xarxa d'entitats i organitzacions amb les que treballaven prèviament.

Treballar per a la prevenció i l'erradicació de la violència de gènere és actualment un dels majors reptes socials a nivell global, i per tant també ho és la necessitat d'un abordatge desde l'EGiBDH.

Durant l'avaluació realitzada l'equip de treball del programa ha identificat com a principals amenaces a la sostenibilitat del programa l'avanç d'ideologies negacionistes de la violència de gènere i resistències al feminisme, acompanyades per un context en el que es considera que la implicació dels TO, i en concret els responsables polítics és menor de la que seria desitjable.

Ha emergit també com a element que pot posar en risc el programa la seva incorporació als centres de forma voluntària i sense que s'estableixi de forma estructural, és a dir no suposi una dedicació de treball previst, fet que pot contribuir a la sobre-càrrega dels i les professionals, factor crític del sistema educatiu actualment a Catalunya

La principal debilitat que podria afectar el futur del programa és la manca d'apropiació de la necessitat d'un abordatge de la violència de gènere desde la perspectiva de drets i l'enfocament global-local.

Per mantenir l'alta sostenibilitat i millorar-la es creu necessari que s'incorporin estratègies de transversalització per incorporar la perspectiva de gènere i eines de monitoreig de resistències al canvi institucional als centres educatius.

Conclusions transversals

Com a conclusió podem afirmar que el programa s'ha dissenyat de la manera adequada i consistent amb les prioritats i de forma coherent per a poder assolir els resultats que planteja, i requereix únicament modificacions menors de cara a l'increment del seu potencial transformador.

L'organització interna i el funcionament de la implementació del programa han estat adequats, mostrant una capacitat d'adaptació molt destacable, especialment si tenim en compte els reptes que ha suposat els condicionants associats a la pandèmia COVID-19.

Criteris d'avaluació	Resultat
Pertinença i rellevància	Alta
Cobertura	Mitjana-alta
Participació	Alta
Transformació i eficàcia	Mitjana-alta
Rendició de comptes i eficiència	Alta
Impacte	Mitjà-alt
Sostenibilitat	Mitjana-alta

Principals recomanacions

Un cop analitzada la informació recollida en el procés d'avaluació i després d'analitzar cada criteri d'avaluació en relació al disseny i als processos d'implementació, es plategen les següents recomanacions amb finalitat orientadora i operativa.

- Major focus en TD en situació de major vulnerabilitat. En aquest sentit, caldria explicitar la situació de les dones joves com a grup en especial situació de vulnerabilitat, tant per la sobre-representació en l'impacte de la violència, com per les formes específiques en les que l'experimenten, cada grup.
 - Incloure dades en aquest sentit en la justificació de la necessitat del programa.
 - Incorporar l'edat com a variable en l'anàlisi interseccional en les diferents fases, accions i productes del projecte.
 - Creuar l'edat amb altres variables que generen desigualtat i impacten en vivències específiques de vulnerabilitat davant la violència de gènere.
- Enfortir aliances estratègiques.
 - Dissenyar estratègies que permetin major vincle amb diverses àrees de l'administració autonòmica i local (TO), incrementant la capacitat d'incidència del programa.
 - Fer partíceps a les diferents accions als TO, en especial a totes les accions associades a jornades i activitats puntuals (actes de presentació de resultats, jornades amb joves, entre altres).
- Incorporar a tots els agents rellevants com a TR:
 - Explicitar i distingir els equips directius i/o professorat coordinador que cada centre del grup de joves mobilitzat, del professorat en general.
 - Incidir en les AFA com a entitats que representen a les famílies, i que poden accedir a les formacions, a les jornades de difusió de productes del projecte, a experiències d'intercanvi, entre altres.
 - Incorporar altres agents del territori.
- Repensar l'abast territorial del programa i les seves accions, en termes d'impacte i eficiència.

- Davant una mostra limitada, determinar criteris de vulnerabilitat per al treball amb centres educatius.
- Modificar la fase de diagnosi inicial, orientada a identificar les bretxes específiques i grups més vulnerables, a nivell local i els rols i les capacitats de cada agent (enfortint l'EGiBDH).
 - Identificar les bretxes específiques en la població jove.
 - Anàlisi de rols i capacitats dels titulars d'obligacions, de responsabilitats i de drets.
 - Específicament per als centres educatius participants: plantejar processos d'assessorament en la transversalització del gènere (impacte de gènere, canvi institucional i resistències al canvi), que poden acompanyar el disseny o la consolidació dels Plans d'igualtat als centres. Es recomana revisar les eines que ofereix l'EIGE (European Institute for Gender Equality).
- Enfortir la perspectiva de DH, en l'anàlisi de la violència de gènere per part dels TD, TR i TO.
 - Es recomana compilar un marc teòric en aquest sentit en una fase inicial d'implementació i extreure indicadors clau, que siguin utilitzats de manera transversal en les accions del programa en la resta de fases, i especialment en la diagnosi de centres.
- Transformar les condicions que facilitin vincles i sinèrgies entre diferents realitats – locals i globals- i agents per afavorir entorns educatius lliures de violències masclistes, en el marc de l'Agenda 2030 (R2), especialment les que tenen a veure amb els intercanvis Catalunya- LLA, entre joves i entre professionals.
- Programar més espais de trobada i intercanvi entre els diversos grups de joves mobilitzats.
 - Els propis joves suggerien la possibilitat de realitzar unes colònies.
- Utilitzar eines de gestió i administració de projectes per facilitar la coordinació, entre diverses entitats i desenvolupar eines (materials) que facilitin tenir una visió global del programa.
 - Es recomana repensar els noms assignats a cada acció per a que no generin confusió i facilitin la presentació del programa.

Referències

Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (2006) Enfocament de Gènere i basat en els Drets Humans. Directrius d'avaluació de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (2010). Enfocament de Gènere i basat en els Drets Humans. Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària. Generalitat de Catalunya.

Barjola, De la Fuente i Rodó-Zarate (coord.)(2021). Violències masclistes en l'etapa juvenil a Catalunya. Col·lecció d'estudis, 40. Departament de Drets socials, Generalitat de Catalunya. <https://dretssocials.gencat.cat/ca/detalls/Article/estudis40>

Frame Voice Report! (2020). Educació per a la Ciutadania Global. Com mesurar-ne i incrementar-ne l'impacte. Una guia amb 4 eines. La Fede.cat et al. <https://www.lafede.cat/wp-content/uploads/2020/10/Educacio-per-a-la-ciutadania-global-com-mesurar-ne-i-incrementar-ne-l-impacte.pdf>

Institut Català d'avaluació de polítiques públiques (2009). Guia pràctica 5: "Avaluació d'impacte" Col·lecció de guies IVALUA.

Institut Català d'avaluació de polítiques públiques (2017). Guia pràctica 15: Guia pràctica d'avaluació de programes del tercer sector social. Col·lecció de guies IVALUA.

Masferrer, M., Orenge, J. i Palacios, A. (2018). L'aplicació de l'Enfocament de Gènere i Basat en els Drets Humans (EGiBDH) en la cooperació per al desenvolupament. Guia pràctica. Barcelona: Institut de Drets Humans de Catalunya [en línia: <https://www.idhc.org/ca/recerca/publicacions/altres-publicacions/l-aplicacio-de-l-enfocament-de-genere-i-basat-en-els-drets-humans-egibdh-en-la-cooperacio-per-al-desenvolupament.php>]

UDC (2021). L'enfocament de gènere i basat en drets humans: cap a la conscienciació, respecte, garantia i exercici de drets. *Quaderns de Desenvolupament i Cooperació de la UdL*, 13. Universitat de Lleida.

Vindrola-Padros, C. (2020) Rapid Ethnographies: A Practical Guide. Cambridge.